

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

5 במאי 2020

1303

י"א באייר התש"ף

עמוד

הצעת חוק עובדים זרים (הוראת שעה – נגיף הקורונה החדש), התש"ף-2020 78

הצעת חוק עובדים זרים (הוראת שעה – נגיף הקורונה החדש), התש"ף-2020

1. תיקון חוק עובדים זרים – הוראת שעה
בתקופה שעד שלושה חודשים מיום פרסום חוק זה, יקראו את חוק עובדים זרים, התשנ"א-1991' (להלן – החוק), כאילו –

דבריו הסבר

כללי לאור הנסיבות הייחודיות המאפיינות העסקת עובדים פלסטינים, שברובם הועסקו בישראל על בסיס עבודה יומית, הוחרגו תנאי העסקתם בחוק עובדים זרים, התשנ"א-1991' (להלן – החוק). במובן זה, שמעסיק עובד פלסטיני פטור מחובת העמדת מגורים הולמים וכיסוי ביטוח רפואי בישראל לעובד.

כפי שצויין כי בהסכם בדבר רצועת עזה ויריחו (קהיר, 4 במאי 1994), נקבע בנספח הרביעי המהווה פרוטוקול בדבר יחסים כלכליים בין ממשלת ישראל לבין הרשות הפלסטינית ("פרוטוקול פריז"), בסעיף 7 בפסקה 2א, כי עובד פלסטיני המועסק בישראל יהיה מבוטח בביטוח הלאומי בישראל, בעבור תאונות עבודה שאירעו בישראל, פשיטת רגל ודמי לידה.

כמו כן נקבע בפסקה 9ב מנגנון שהרשות רשאית לקבוע להסדרת שירותי בריאות ברשות הפלסטינית לעובדים פלסטינים המועסקים בישראל ולבני משפחותיהם, בתמורה לניכוי סכומי דמי ביטוח בריאות (להלן – בול בריאות) משכרם של העובדים הפלסטינים, אשר יועברו באמצעות מדינת ישראל אל הרשות הפלסטינית. נכון למועד חקיקת חוק זה, סכום בול הבריאות המנוכה משכר של העובד הפלסטיני תמורת שירותי בריאות ברשות הפלסטינית לו ולבני משפחתו, עומד על סך 93 שקלים חדשים.

בצל משבר הקורונה ובמסגרת המאמץ הלאומי למניעת התפשטות נגיף הקורונה בישראל, הורה שר הביטחון על הטלת סגר על כלל שטחי הרשות הפלסטינית וכן עובדים פלסטינים, הנושאים היתרי עבודה תקפים בישראל, ילונו בישראל בכל תקופת העסקתם, בכפוף לכך שהמינהל האזרחי ביהודה ושומרון נתן בהיתרי העבודה אישור להלנתם בישראל, וזאת לפרק זמן של עד חודשיים או עד לשינוי המצב שחייב נקיטה בצעד זה – המוקדם מבין השניים.

היתרי העבודה הכוללים אישורי לינה אלה ניתנו לעובדים פלסטינים בענפים שהוגדרו חיוניים שהם: בניין, תעשייה וחקלאות. בכל תקופת שהות ולינת העובד

כך שמוצע בתקופת תקופה של חוק זה, להטיל חובה על כל מעסיק של עובד פלסטיני לבטח את העובד המועסק על ידו בביטוח רפואי לפי סעיף 10 לחוק, הכולל סל שירותים, כפי שנקבע בצו עובדים זרים (סל שירותי בריאות לעובד), התשס"א-2001. במקביל לאמור, יחולו מכוח התיקון האמור, הוראות סעיף 10ד(ג) לחוק המאפשר למעסיק לנכות משכרו של העובד הזר סכום שהוציא או שהתחייב להוציא בפועל כדמי ביטוח רפואי כאמור, בשיעור שלא יעלה על השיעור שנקבע בתקנות עובדים זרים (שיעור ניכוי מהשכר בעד דמי ביטוח רפואי), התשס"ב-2001.

עוד מוצע להטיל בתקופת תקופה של חוק זה, את החובה על כל מעסיק של עובד פלסטיני בענפי החקלאות והתעשייה להעמיד לרשותו מגורים הולמים לפי סעיף 10 לחוק, וכאמור בתקנות עובדים זרים (איסור העסקת עובדים זרים (מגורים הולמים), התש"ס-2000' (להלן – תקנות מגורים הולמים) בהתאמות כפי שיפורט להלן. בדומה, יחולו הוראות סעיף 10ה(ב) לחוק המאפשרים למעסיק לנכות משכרו של העובד הזר סכום להחזר הוצאות שהוציא או שהתחייב בהן בפועל, למגורים ובעד ההוצאות הנלוות לשימוש במגורים (חשמל, מים וארנונה). בשיעור שלא יעלה על השיעור שנקבע בתקנות עובדים זרים (שיעור ניכויים מהשכר בעד מגורים הולמים) התש"ס-2000' (להלן – תקנות מגורים הולמים).

לצד האמור, מוצע להטיל בתקופת תקופה של חוק זה, חובה על מעסיק של עובד פלסטיני בענף הבניין, להבטיח מגורים הולמים כמפורט בתוספת ראשונה 1 לחוק זה וכל זאת בכפוף להתחייבות המעסיקים לשמור על שלומם ובריאותם של העובדים. לאור ההתאמות כאמור באותה תוספת זכות הניכוי בעד הוצאות הקשורות בהלנת העובד כמפורט לעיל לא תעמוד למעסיקים בענף הבניין.

היתרי העבודה הכוללים אישורי לינה אלה ניתנו לעובדים פלסטינים בענפים שהוגדרו חיוניים שהם: בניין, תעשייה וחקלאות. בכל תקופת שהות ולינת העובד

כמו כן נקבע בפסקה 9ב מנגנון שהרשות רשאית לקבוע להסדרת שירותי בריאות ברשות הפלסטינית לעובדים פלסטינים המועסקים בישראל ולבני משפחותיהם, בתמורה לניכוי סכומי דמי ביטוח בריאות (להלן – בול בריאות) משכרם של העובדים הפלסטינים, אשר יועברו באמצעות מדינת ישראל אל הרשות הפלסטינית. נכון למועד חקיקת חוק זה, סכום בול הבריאות המנוכה משכר של העובד הפלסטיני תמורת שירותי בריאות ברשות הפלסטינית לו ולבני משפחתו, עומד על סך 93 שקלים חדשים.

בצל משבר הקורונה ובמסגרת המאמץ הלאומי למניעת התפשטות נגיף הקורונה בישראל, הורה שר הביטחון על הטלת סגר על כלל שטחי הרשות הפלסטינית וכן עובדים פלסטינים, הנושאים היתרי עבודה תקפים בישראל, ילונו בישראל בכל תקופת העסקתם, בכפוף לכך שהמינהל האזרחי ביהודה ושומרון נתן בהיתרי העבודה אישור להלנתם בישראל, וזאת לפרק זמן של עד חודשיים או עד לשינוי המצב שחייב נקיטה בצעד זה – המוקדם מבין השניים.

¹ ס"ח התשנ"א, עמ' 112; התשע"ו, עמ' 1011.

"(ה) על אף האמור בסעיף זה, לגבי עובד זר שחוק יישום ההסכם בדבר רצות עזה ואזור יריחו (הסדרים כלכליים והוראות שונות) (תיקוני חקיקה), התשנ"א-1994², חל עליו, השווה בישראל כדין בהיתר שהייה למטרת עבודה המאפשר לינה בישראל לפי סעיף 3ב(2) לחוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003³, יחולו אלה:

- (1) אם הוא מועסק בענף הבנייה לא יחול סעיף קטן (ב), וכן סעיף 3 לחוק הגנת השכר, התשי"ח-1958⁴, בעניין תשלום שכר בשווה כסף בעד דיווה ויראו לגביו מגורים הולמים אם התקיים האמור בתוספת ראשונה 1;
- (2) אם הוא מועסק בענף התעשייה או בענף החקלאות – יראו בכל הוראה לפי סעיף זה המטילה חובה על המעסיק לגבי קבוצת עובדים לעניין תנאי מגורים הולמים, כאילו במקום "ששה" או "שמונה" נאמר "תשעה";

ד ב ר י ה ס ב ר

סמכויות הפיקוח המוקנות למפקחים של משרד הכלכלה והתעשייה, משרד החקלאות ופיתוח הכפר ושל משרד הבינוי והשיכון (להלן – המפקחים הנוספים) הן בנוסף לסמכויות הפיקוח שניתנות על פי החוק למפקחי רשות האוכלוסין וההגירה ולמפקחי משרד העבודה, וכן לסמכויות המוקנות על פי החוק לממונה על זכויות עובדים זרים.

המפקחים הנוספים יפעלו באתרים שבהם מועסקים ולנים העובדים הפלסטינים שקיבלו היתרי לינה בישראל בהתאם למדיניות האכיפה של רשות האוכלוסין וההגירה או של משרד העבודה והרווחה והשירותים החברתיים, שתגובש בתיאום בין רשות האוכלוסין וההגירה, משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים ומשרד החקלאות ובאישור משרד המשפטים.

המפקחים הנוספים יעסקו בפעילות פיקוח. סמכויות האכיפה הפלילית כאמור בסעיפים 6(ב) ו-6(ג) הוענקו למפקחים הנוספים כדי לאפשר להם, במקרה שבו עולה חשד לביצוע עבירה אגב פעילות הפיקוח, את היכולת לבצע פעולות חקירה ראשוניות לצורך איסוף תשתית ראייתית מרבית.

רשות האוכלוסין וההגירה או משרד העבודה והרווחה והשירותים החברתיים יטפל בתוצרי הפיקוח והאכיפה, קרי הקנסות המינהליים, הטלת עיצומים כספיים, שקילת התליית היתר העסקה או שלילתו והגשת כתבי האישום לפי העניין, בהתאם למדיניות האכיפה כאמור.

בטרם יתחילו המפקחים הנוספים בפעילות פיקוח ואכיפה הם יעברו הדרכה על ההוראות המשפטיות שאותן יאכפו ועל פרטי הסמכויות המוקנות להם בחוק עובדים זרים.

לסעיף 1(1) ו-4)

מוצע לתקן את חוק עובדים זרים כך שלגבי מעסיקים עובדים זרים פלסטינים שחוק זה חל עליהם, יחולו התאמות

במקביל וכדי להקטין את החשיפה להדבקה, החליטו הגורמים המקצועיים, על מנגנון של "קפסולה", שלפיו יחולקו העובדים לקבוצות בנות 9 עובדים, שיישארו בהרכב קבוע החל משלב הקליטה ועד חזרתם לרשות הפלסטינית. מנגנון זה נועד להקטין אפשרות חשיפה להידבקות ולהוות מנגנון בקרה שנועד לעקוב אחר מקרי הידבקות במקרה שיקרו.

בנסיבות העניין, מוצע לתקן בתקנות מגורים הולמים כל הוראה המטילה חובה על המעסיק לגבי קבוצת עובדים לעניין תנאים הולמים, כאילו במקום "ששה" או "שמונה" נאמר "תשעה".

לצורך הבטחת קיום הוראת חוק זה, ובהתחשב כי מדובר בהחלת ההוראה על הלנת מלוא מכסת העובדים הפלסטינים המותרת לפי החלטת הממשלה, שמונה כעשרות אלפי עובדים פלסטינים, מוצע לתת לסמכויות פיקוח לפי החוק למפקחים מטעם משרד הכלכלה והתעשייה, משרד החקלאות ופיתוח הכפר ומשרד הבינוי והשיכון, כל משרד יקצה מפקחים אלה לענפים שבאחריותו, מפקחים אלה יביאו מידע וראיות לגורמים הנוגעים לעניין ברשות האוכלוסין וההגירה או במשרד העבודה והרווחה והשירותים החברתיים כדי שיפעלו בהתאם לסמכויותיהם לפי חוק עובדים זרים. כך לדוגמה, במקרה של ניכויים בניגוד לחוק יוכל משרד העבודה לפעול בהתאם לסמכויותיו לפי חוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב-2011, ולעניין אי-העמדת מגורים הולמים תוכל רשות האוכלוסין וההגירה להחליט על הטלת קנס מינהלי. במקרים המתאימים, יוכלו רשות האוכלוסין וההגירה ומשרד העבודה והרווחה והשירותים החברתיים לבחון העמדה לדין פלילי בשל ביצוע עבירות על החוק או נקיטה בהליך מינהלי של התליית היתר העסקה או שלילתו או מתן אזהרה או נקיטה בהליך אזרחי של הגשת תביעה.

² ס"ח התשנ"א, עמ' 66.

³ ס"ח התשס"ג, עמ' 544.

⁴ ס"ח התשי"ח, עמ' 86.

(2) אחרי סעיף 6(ז) לחוק בא:

"(ח) לשם פיקוח על סעיפים וד ו-ז לחוק או בהתעורר חשד לביצוע עבירה לפי סעיף 2(ב) או (3) לחוק –

(1) הסמכויות האמורות בסעיף זה נתונות גם לאחד מאלה ויראו אותן כמפקח כהגדרתו בסעיף קטן (א):

(א) עובד משרד החקלאות ופיתוח הכפר שהוסמך לפי סעיף 5(א)(1) לחוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), התשנ"ד-1994⁵;

(ב) עובד משרד הבינוי והשיכון שהוסמך לפי סעיף 205(א)(1) לחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965⁶;

(ג) מי שמפקח במשרד הכלכלה והתעשייה לפי חוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996⁷, הסמיך אותו בכתב לפי סעיף 28 לחוק האמור, שהוא עובד משרד הכלכלה והתעשייה ושעבר הכשרה מתאימה בתחום הסמכויות הנתונות לו לפי סעיפים 30 עד 33 לחוק האמור;

(2) סעיף קטן (ו) לא יחול על מפקח לפי פסקה (א)(1) ו-(ב), ובלבד שהוא עונד בגלוי תג המזהה אותו ואת תפקידו, לובש מדי מפקח של משרדו ונושא תעודה החתומה על ידי השר הממונה עליו, המעידה על תפקידו ועל סמכויותיו, שאותה יציג לפי דרישה;

(3) סעיף קטן (ו) לא יחול על מפקח לפי פסקה (א)(1) ג, ובלבד שהוא עונד בגלוי תג המזהה אותו ואת תפקידו, לובש מדי מפקח של משרדו ונושא תעודה החתומה בידי המפקח כאמור באותה פסקה, שאותה יציג לפי דרישה⁸;

(3) אחרי סעיף 6ג לחוק בא:

1.16. על אף הוראות סעיף 6ג לחוק, סעיפים וד ו-ז לחוק יחולו לגבי עובד זר כאמור בסעיף 6ג(א), השווה בישראל כדין בהיתר שהייה בישראל למטרת עבודה לפי סעיף 3ב(2) לחוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003⁹, ובלבד שההיתר מאפשר לינה בישראל¹⁰;

"ביטוח רפואי ומגורים הולמים בתקופת חירום

ד ב ר י ה ס ב ר

או במשרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים כדי שיפעלו בהתאם לסמכויותיהם לפי חוק עובדים זרים.

לסעיף 1(3)

מוצע לקבוע כי תוטל על מעסיק עובד זר פלסטיני החובה להסדיר, על חשבונו, למשך כל תקופת העסקה, ביטוח רפואי, הכולל סל שירותים ומגורים הולמים, כפי שנקבע בצו עובדים זרים (סל שירותי בריאות לעובד), התשס"א-2001, ותקנות עובדים זרים (איסור העסקה שלא כדין והבטחת תנאים הוגנים) (מגורים הולמים), התש"ס-2000, בכפוף לשינויים החלים על ענף הבינוי כאמור בתוספת ראשונה 1.

לגבי מגורים הולמים; בענף הבנייה מעסיקים יוכלו להלין את העובדים הפלסטינים בתנאים המפורטים בתוספת ראשונה 1 וזאת בהתניה שהמעסיק לא יוכל לנכות תשלום בעד תנאים אלה; בענפים אחרים (חקלאות ותעשייה) יחולו תקנות מגורים הולמים בהתאמה ל"קפסולה" של עד תשעה עובדים שיכולים להיות משוכנים ולעבוד יחד.

לסעיף 1(3)

מוצע לקבוע סמכויות פיקוח על פי החוק למפקחים הן מטעם משרד החקלאות ופיתוח הכפר, הן מטעם משרד הכלכלה והתעשייה והן מטעם משרד הבינוי והשיכון. מפקחים אלה יוכלו להביא מידע וראיות לגורמים הרלוונטיים הנוגעים בדבר ברשות האוכלוסין וההגירה

⁵ ס"ח התשנ"ה, עמ' 56.

⁶ ס"ח התשכ"ה, עמ' 307.

⁷ ס"ח התשנ"ו, עמ' 192.

⁸ ס"ח התשס"ג, עמ' 544.

”תוספת ראשונה 1

(סעיף וד(ה))

תנאי מגורים הולמים:

1. תנאים כלליים –
 - (א) המרחב האישי של כל עובד לא יפחת מ-4 מטרים רבועים ולא ישוכנו בחדר אחד יותר משישה אנשים;
 - (ב) לכל עובד יהיו מיטה נפרדת וכלי מיטה שיכללו: מזרן, כרית, סדין, ציפוי לשמיכה ולכרית ושמיכת צמר לפי העניין;
 - (ג) המגורים במבנה יהיו מאווררים ומוסקים, לפי הצורך ולפי עונות השנה; ההסקה תהיה באמצעים חשמליים בלבד;
 - (ד) מבנה הנמצא במקום ביצוע העבודה יופרד ממקום ביצוע העבודה באופן שיגן מפני סיכונים פיזיים, לרבות נפילת חפצים מגובה או חומרים מסוכנים;
2. בפינת בישול יהיו –
 - (א) כיור אחד לפחות לכל תשעה עובדים, עם אספקת מים חמים וקרים;
 - (ב) מערכת כיריים אחת לפחות לכל תשעה עובדים;
 - (ג) כלי אוכל במספר ובגודל הנדרש, לפי מספר העובדים המתגוררים במבנה;
 - (ד) מקרר לאחסון מזון;
 - (ה) מכלים בעלי מכסה תקין העשויים מחומר קשיח לאחסון אשפת המטבח;
 - (ו) פרט זה לא יחול במקרים שבהם מספק המעסיק אוכל מוכן;
3. פינת אוכל –
 - (א) במבנה יהיה חדר או מקום אחר שהוקצה לאכילה;
 - (ב) לכל עובד יהיה מקום ישיבה נפרד בפינת האוכל;
 - (ג) לא תשמש פינת אוכל לשינה ולא ישמש חדר שינה לפינת אוכל;
4. חדר השירותים –
 - (א) חדר השירותים יהיה בתוך המבנה או במרחק סביר ממנו והגישה אליו תהיה נוחה ומהירה;
 - (ב) בחדר השירותים יהיו אסלות וכיורים במספר שלא יפחת מאסלה אחת וכיור אחד לכל תשעה עובדים הגרים במבנה;
 - (ג) הציוד והקבועות הסניטריות יהיו תקינים, שלמים ונאותים;
 - (ד) השירותים יהיו מאווררים;
5. מקלחות –
 - (א) המקלחות יהיו בתוך המבנה או במרחק סביר ממנו והגישה אליהן נוחה;

(ב) לכל תשעה עובדים הגרים במבנה תוקצה מקלחת אחת לפחות ובה תהיה אספקת מים חמים וקרים;

(ג) דודי המים למקלחות יהיו מותאמים לאספקת כמות מים חמים לתשעה עובדים, או שיהיה בהם מיתקן חימום חשמלי מהיר לכל מקלחת;

(ד) המקלחות יהיו מאווררות ומוסקות, לפי הצורך ולפי עונות השנה; ההסקה תהיה באמצעים חשמליים בלבד;

6. כביסה –

במבנה שמתגוררים בו תשעה עובדים או יותר, תועמד לרשותם מכונת כביסה; לחלופין, ובמבנה שמתגוררים בו פחות מתשעה עובדים, יעמיד המעסיק שירותי כביסה חיצוניים, על חשבוננו, בתדירות שלא תפחת מפעם אחת לשבוע;

7. מים –

למבנה תהיה אספקת מי שתייה מרשת מים עירונית או ממקור אחר באיכות מי שתייה כנדרש בתקנות בריאות העם (איכותם התברואית של מי שתייה), התשע"ג-2013⁹;

8. ביוב –

(א) מעסיק ינקוט כל פעולה הדרושה למניעה סדירה של מפגעי תברואה במבנה ובסביבתו, לרבות מניעת מפגעי חרקים, מכרסמים ומזיקים אחרים;

(ב) המבנה יהיה מחובר למערכת ביוב ציבורית אלא אם כן התקבל אישור ממנהגדס הוועדה המקומית כי השפכים והדלוחים באתר מסולקים למערכת שפכים פרטית שהותקנה לפי הוראות למיתקני תברואה (הל"ת). התש"ל-1970¹⁰, כמשמעותן בתקנה 1 לתקנות התכנון והבנייה (בקשה להיתר, תנאיו ואגרות), התש"ל-1970¹¹;

9. מניעת מפגע –

(א) מעסיק ינקוט כל פעולה הדרושה למניעה סדירה של מפגעי תברואה במבנה ובסביבתו, לרבות מניעת מפגעי חרקים, מכרסמים ומזיקים אחרים;

(ב) מעסיק יבטיח באופן סדיר את תקינותה של הצנרת והאינסטלציה במבנה וידאג למניעת דליפות ונזילות;

(ג) מעסיק ידאג כי יהיו במבנה סידורים נאותים לאיסוף ולסילוק אשפה;

(ד) מעסיק יבטיח קיומם של אמצעים וסידורים נאותים למניעה ולכביוי של שריפות;

10. חשמל ותאורה –

(א) בכל חדר במבנה, לרבות בשירותים ובמקלחת, תותקן תאורה חשמלית מספקת;

(ב) בכל חדר במבנה, לרבות במקלחת, יהיה שקע חשמלי אחד לפחות; במטבח יהיו שלושה שקעים לפחות; שקעי החשמל יהיו מוגנים מפני התחשמלות;

⁹ ק"ת התשע"ג, עמ' 1394; התשע"ו, עמ' 1102.

¹⁰ י"פ התש"ל, עמ' 2545.

¹¹ ק"ת התש"ל, עמ' 1841.

(ג) סביבת המבנה תהיה מוארת בלילה.

2. תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (ביטוח רפואי ומגורים הולמים לעובדים ביטול מהאזור), התש"ף-2020 – בטל.

סעיף 2 מכיוון שלא יכולים להיות תקש"ח והוראת חוק מקבילה מוצע לבטל את התקש"ח בעניין זה.

